

САДРЖАЈ

Реч-две оправдања за овакав избор	9
Миодраг Ибровац	
Биографски запис.....	15
Свака литература је компаративна – компаративиста Миодраг Ибровац.....	19
Драгиша Живковић	
Биографски запис.....	43
Типолошко-морфолошка компаративистика Драгише Живковића	45
Зоран Константиновић	
Биографски запис.....	77
Зоран Константиновић – глас и феномен	79
Драгољуб Драган Недељковић	
Биографски запис.....	107
Компаративне етиде Драгана Недељковића.....	111
Именски регистар.....	143
О аутору	147

РЕЧ-ДВЕ ОПРАВДАЊА ЗА ОВАКАВ ИЗБОР

Једна мудра немачка изрека опомиње: Wer Wahl hat, Qual hat (Ко избор има, муку има).

И овај избор је скопчан са ограничењима која није једноставно ни избећи ни оправдати. Ипак, поред свих мука и ограничења, постоје и ваљани разлози за овакав избор, и у њему има и понешто добро, подстицајно и плодотворно.

Ова четири огледа из српске компаративне књижевности посвећена су четворици еминентних универзитетских професора: Миодрагу Ибровцу, Драгиши Живковићу, Зорану Константиновићу и Драгану Недељковићу. Критички настројен читалац с правом би могао упитати зашто овај састав квартета, а не неки други. Зашто не, рецимо, Богдан Поповић, Војислав Ђурић, Перо Слијепчевић и Мирон Флашар, или Веселин Чајкановић, Милош Савковић, Светозар Петровић и Иво Тартаља, или пак Матија Бан, Аница Савић Ребац, Миљан Мојашевић, Мила Стојнић, илили Светомир Николајевић, Никола Банашевић, Милан Димић и Гвозден Ерор? У богатој историји упоредне књижевности на подручју српског и хрватског, македонског и словеначког језика постоји мноштво других значајних научника који су, сваки у својој области, дали значајан и знатан допринос. Избор у овој књизи није ни случајан ни произвољан, већ је учињен према одређе-

ним критеријима, а не само према личним афинитетима. Наравно, у широком спектру и у друкчијој перспективи могући су сасвим другачији алтернативни избори.

Први је критеријум репрезентативности у националном и европском смислу. Сва четворица су створили дело међународног значаја које превазилази националне окви-ре. Сваки од поменуте четворице компаратиста суштински је допринео афирмацији компаративне књижевности као неопходне универзитетске дисциплине. Сваки из одабраног квартета био је значајан репрезентант одређене научне парадигме. Миодраг Ибровац је био представник традиционалног ерудитског правца богданпоповићевског и скерлићевског типа, а у ширем смислу припадао је традиционалној ерудитској компаративистици какву су практиковали Ван Тигем и Ф. Балденсперже. Делом је у време доминације француске компаративне школе. Његови научни успеси везани су за Париз, Француску академију и Сорбону. Новосадски и сарајевски професор Д. Живковић потекао је из школе Павла Поповића и Александра Белића, али се укључио у савремене токове морфолошке компаративистике руске школе В. Жирмунскога и француског научника Ф. Бринтјера. Проф. Живковић је остао доследно посвећен великом пројекту упоредне историје српске књижевности у европском контексту. Зоран Константиновић, свакако, представља врхунац у југословенској и српској компаративистици, суштински ослоњен на феноменолошки метод у науци о књижевности. Проф. Константиновић је својим радовима објављеним на немачком језику стекао углед светски признатог научника. Он је типичан представник реформисане компаративистике, која је тражила решења за излаз из кризе у осавремењивању компаративне методе достигнућима у теорији комуникације и теорији информација. Међународна афирмисаност у збивањима и токовима савремене компаративистике,

активност у Међународној организацији компаративне књижевности (A.I.C.L.), учешће на научним конгресима, организовање конгреса и симпозијума, као и чланство у Европској академији наука, били су такође значајан критеријум за место проф. Д. Недељковића у овом квартету. Проф. Недељковић је представљао интересантан спој француске и руске школе у српској и европској науци. Проф. З. Константиновић био је организатор значајног конгреса A.I.C.L. својевремено у Инзбруку. Професор Константиновић је постао познат широм Европе и света као шеф новоосноване катедре за упоредну књижевност у Инзбруку. Проф. Д. Недељковић је своју универзитетску каријеру завршио као шеф Катедре за славистичке студије у Нансију (Француска). Организовали су чувени Београдски конгрес Међународне асоцијације за компаративистику, где је дошло до сусрета америчке школе са представницима руске компаративистике у Београду 1967. године. Били су то блистави тренуци тријумфа компаративистике у ондашњој Југославији и Србији. И још један значајан момент повезује овај квартет у целину научне заједнице. То је њихова научна сарадња на научним пословима и тесна референцијална и методолошка преплетеност резултата њихових научних радова. У научном смислу овај компаративни квартет представља окосницу историје компаративистике и њене звездане часове у којима се она винула у европске врхове. Ако се једном буде писала историја компаративистике у Срба, њихова имена биће незаобилазни стубови у њој.